

گفت و گو با فاطمه قربان، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش

گفت و گو

بستر مناسب برای تحول در دوره‌ی ابتدایی فراهم شده است

اشاره

فاطمه قربان، فوق لیسانس مدیریت آموزشی دارد و ۲۱ سال است که در بخش‌های گوناگون آموزش و پرورش خدمت می‌کند. او پس از آن که در سال ۶۳ دیپلم گرفت، وارد آموزش و پرورش شد و در بدو ورود دو سال در دوره‌ی راهنمایی تدریس کرد. خبر شهادت برادر و ناراحتی حاصل از آن، باعث شد قربان سه سال از کار فاصله بگیرد. او سال ۶۸ در مقام معلم به کار برگشت و پس از یک سال، فعالیت خود را به ترتیب به عنوان معاون و مدیر مدرسه ادامه داد. او در دوران خدمتش مدیریت دبیرستان و هنرستان را نیز تجربه کرده است. سال ۸۴ از قم به تهران منتقل شد و فعالیت خود را به عنوان مدیر هنرستان، مشاور امور زنان و کارشناس مسئول آموزش راهنمایی ادامه داد و در نهایت از دی ماه ۸۸، به معاونت آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش برگزیده شد. با وی به مناسبت اجرای برنامه‌ی درسی ملی از پایه‌ی اول ابتدایی، گفت‌وگوی کوتاهی انجام داده‌ایم که در پی می‌آید.

ملی از پایه‌ی اول، با معنا شده و هم‌سوسازی برنامه‌های درسی دوره‌ی ابتدایی می‌تواند راهگشا باشد. در این مسیر پایه‌ی اول ابتدایی به عنوان مهم‌ترین پایه، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

● آیا در اجرای سراسری طرح برای پایه‌ی اول ابتدایی، با چالش خاصی روبه‌رو خواهیم بود؟ آیا معاونت آموزش ابتدایی برای اجرای طرح از اول مهرماه ۹۰ آمادگی دارد؟

○ یکی از چالش‌های اساسی، زمان آموزش است. اجرای برنامه‌های درسی در سند ملی ۷۵۰ و ۸۵۰ جلسه پیش‌بینی شده است که البته بخشی از آن، کلاسی و بخشی غیر کلاسی است. ۱۰ درصد زمان هم در اختیار استان، منطقه و مدرسه قرار خواهد گرفت. این در حالی است که محتوای جدید در روند موجود باید اجرا شود. آموزش به موقع و تسلط معلمان بر محتوا هم نکته‌ی مهمی است که باید به آن توجه شود.

● به نظر شما، اجرایی شدن برنامه‌ی درسی ملی از پایه‌ی اول ابتدایی و هم‌سوسازی برنامه‌های این پایه با برنامه‌ی درسی ملی، سیاست مناسبی است؟

○ برنامه‌ی درسی ملی یکی از اسناد مهم آموزش و پرورش است که می‌تواند زمینه‌ی تحول بنیادین در نظام آموزش رسمی و عمومی کشور را فراهم کند. در حال حاضر سند برنامه‌ی درسی ملی در حال اعتبارسنجی است و امیدوارم پس از نهایی شدن، بتواند بستر مناسبی را برای تحول فراهم کند.

هم‌سوسازی برنامه‌های درسی کشور با این سند، قاعدتاً باید از دوره‌ی ابتدایی آغاز شود تا بتواند اهداف تفصیلی پیش‌بینی شده را محقق سازد. پنج عنصر مهم اهداف دوره‌ی ابتدایی، تعقل، تفکر و اندیشه‌ورزی، ایمان و باور، علم، عمل و اخلاق است که در چهار عرصه‌ی بسیار مهم «رابطه با خویشتن، رابطه با خلق، با خلق خدا (سایر انسان‌ها) و خلقت» تبیین شده است. با این نگاه، اجرایی شدن برنامه‌ی درسی

ویژه‌نامه‌ی هم‌سوسازی برنامه‌ها و کتاب‌های درسی پایه‌ی اول ابتدایی با برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران

هم‌سوزان

● به آموزگاران که از مهرماه ۹۰، در پایه‌ی اول ابتدایی تدریس می‌کنند، چه توصیه‌هایی دارید؟ بیان کنید.

○ در درجه‌ی اول از همه‌ی آموزگاران دوره‌ی ابتدایی به‌ویژه در پایه‌ی کلاس اول تشکر می‌کنم و برای همه‌ی آن‌ها و کسانی که دل‌سوزانه در نظام تعلیم و تربیت رسمی تلاش می‌کنند سلامتی، تندرستی و عاقبت به خیری طلب می‌کنم. روی سخنم با معلمان پایه‌ی اول ابتدایی است که مهم‌ترین کار را در نظام آموزش رسمی کشور برعهده دارند و با صبر و درایت تلاش می‌کنند کلیه‌ی دانش‌آموزان در کلاس زندگی کنند، یاد بگیرند و از یادگیری لذت ببرند. اهمیت کار این عزیزان بر هیچ صاحب‌اندیشه و تفکری پوشیده نیست. از آن‌ها می‌خواهم فضای کلاس خود را به معنای واقعی مدیریت کنند، به تفاوت‌های فردی توجه کرده و برای ایجاد محیط معنوی و گسترش توانایی‌های اساسی دانش‌آموزان تأکید کنند. یادآوری می‌کنم خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان و تصور آن‌ها درباره‌ی توانایی تحصیلی‌شان در گروهی تجارب اولیه‌ی آنان در سال‌های اول ورود به نظام تعلیم و تربیت رسمی، به‌ویژه پایه‌ی اول ابتدایی است. هم‌چنین کتاب‌های درسی یکی از ابزارهای مهم آموزشی است و باید از تمامی ظرفیت‌ها و امکانات پیرامون خود بهره‌برداری کنند.

موارد دیگری هم در سند برنامه‌ی درسی ملی وجود دارد که در اجرای سراسری هم‌سوسازی برنامه‌های پایه‌ی اول با سند برنامه‌ی درسی ملی، باید به آن توجه خاص شود. معاونت آموزش ابتدایی برای اجرای طرح از اول مهرماه ۹۰ آمادگی دارد و در برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه‌ی مدرسان استانی نیز همکاری کرده است و امیدوارم با لطف خداوند منان و همکاری همه‌جانبه‌ی آموزگاران کلاس اول، که به حق زحمت‌کش‌ترین معلمان کشور هستند، بتوانیم چالش‌ها را به خوبی مدیریت کنیم.

● عده‌ای معتقدند تغییرات تدریجی در برنامه‌های درسی دوره‌ی ابتدایی در سال‌های گذشته، تغییر نظام ارزش‌یابی از آموخته‌های دانش‌آموزان و حرکت به سوی ارزش‌یابی توصیفی، برای اجرای برنامه‌ی درسی ملی، بسترهای مناسبی را ایجاد کرده است. آیا با این تفکر موافقت می‌کنید؟

○ بله حتماً همین‌طور است. تغییرات اعمال شده در کتاب‌های درسی در سال‌های گذشته و تأکید بیشتر بر مفهوم‌آموزی و تفکر و پرسش‌گری به جای حافظه‌محوری و تکرار مطالب، بستر مناسبی را ایجاد کرده است. از سوی دیگر، اجرای طرح ارزش‌یابی کیفی - توصیفی که در حال حاضر در صد درصد پایه‌های اول تا سوم ابتدایی در حال اجراست، اهداف عالی‌تری تربیت در دوره‌ی ابتدایی را نشانه‌گیری کرده است و علاوه بر دانش، مهارت و نگرش دانش‌آموزان را نیز مد نظر دارد. از سوی دیگر تلاش برای حاکمیت روش‌های فعال تدریس و تلفیق محتوا و اهداف مشترک دروس گوناگون نیز، بستری مناسب را برای اجرای کامل برنامه‌ی درسی ملی فراهم ساخته است. البته تحقق کامل اهداف پیش‌بینی شده، مستلزم آموزش مستمر معلمان، افزایش انگیزه‌ی آن‌ها، ایجاد فرصت‌های لازم برای هم‌فکری و هم‌اندیشی و ادامه‌ی تحصیل معلمان دوره‌ی ابتدایی است که از اولویت‌های برنامه‌های معاونت آموزش ابتدایی به شمار می‌رود.